

Q2 2022

 TURISTIČKI

impuls

UVODNIK

Nakon krize koju je uzrokovala pandemija Covid-19, turizam se u Hrvatskoj oporavlja pod utjecajem povratka potražnje. No, u ovom razdoblju oporavka suočavamo se s drugim vrstama izazova, poput nedostatka radne snage i općeg rasta svih troškova koji predstavljaju supstancu proizvoda i usluga koje ugostiteljski sektor isporučuje gostima.

U uvjetima sve jačih ograničavajućih utjecaja okruženja na poslovanje ugostiteljskih poduzeća, odlučili smo se analitički sagledati utjecaj rastućih troškova na rezultate ugostiteljstva Hrvatske, putem analize javno dostupnih podataka te anketnog istraživanja poslovanja članova HUT-a koji prema kriterijima zaposlenosti i prihoda predstavljaju preko 40% djelatnosti I55 Smještaj.

Vjerujemo se da će informacije sadržane u ovom izdanju Turističkog impulsa pridonijeti boljoj informiranosti svih dionika u sektoru kao i opće i stručne javnosti.

Veljko Ostojić,
direktor Hrvatske udruge turizma

KLJUČNE PORUKE

UGOSTITELJSKI SEKTOR MJERAMA KRIZNOG MENADŽMENTA U 2021. GODINI JE USPIO OČUVATI POSLOVNU USPJEŠNOST

Suočen s brojnim izazovima, prije svega nedostatkom radne snage te inflatornim pritiscima, mjerama aktivne reorganizacije poslovnih procesa i striktnom kontrolom troškova, ugostiteljski sektor Hrvatske (smještaj te priprema i usluživanje hrane i pića), u 2021. godini je ostvario 7,4% manji poslovni prihod u odnosu na 2019. g., uz očuvanu profitabilnost. Neto profitna marža sektora u 2021. g. iznosi 6,3% poslovnog prihoda.

NEDOVOLJNA RASPOLOŽIVOST RADNIKA NA TRŽIŠTU RADA PREDSTAVLJA OZBILJAN IZAZOV KVALITETI POSLOVANJA I DALJEM RAZVOJU SEKTORA

Prema godišnjim financijskim izvještajima poduzetnika u području djelatnosti I, prosječni broj zaposlenih na bazi sati rada, koji uključuje stalne i sezonske radnike, u 2021. godini je za 7% manji nego u posljednjoj tržišno normalnoj 2019. godini.

HOTELSKO-TURISTIČKE KOMPANIJE U 2022. G. OČEKUJU ZNATNO VEĆI PORAST TROŠKOVA U ODNOSU NA RAST PRIHODA ZBOG DJELOVANJA POJAČANIH INFLATORNIH PRITISAKA NA RAST CIJENA, PRIJE SVEGA ENERGENATA I NAMIRNICA

Anketa provedena među vodećim hotelско-turističkim kompanijama u Hrvatskoj, članicama HUT-a pokazuje da uz nešto manju zauzetost te umjereni porast cijena u 2022. u usporedbi s 2019. godinom, kompanije planiraju ostvariti 3,6% viši prihod nego u 2019. godini, ali uz značajan porast troškova.

UZ OSIGURANJE BOLJIH UVJETA RADA, VODEĆA HOTELSKO-TURISTIČKA PODUZEĆA INTENZIVNO PODIŽU I PRIMANJA ZAPOSLENIKA S CILJEM PRIVLAČENJA DOVOLJNOG BROJA KVALITETNE RADNE SNAGE

Prema anketi provedenoj u vodećim hotelsko-turističkim kompanijama, članicama HUT-a, udio troškova rada u poslovnom prihodu u 2022. g. znatno raste u odnosu na protekle godine i iznosi 30,7% prihoda. Prosječni mjesečni troškovi rada po zaposleniku u vodećim hotelsko-turističkim poduzećima u tekućoj godini iznose 12,6 tisuća kuna.

NABAVNE CIJENE ENERGENATA I NAMIRNICA INTENZIVNO RASTU UGROŽAVAJUĆI POSLOVNI REZULTAT UGOSTITELJSKOG SEKTORA

Ugostiteljski sektor je suočen s izuzetno visokim stopama rasta nabavnih cijena u tekućoj godini u odnosu na posljednje dvije godine. Prosječna stopa rasta cijene električne energije svih anketiranih kompanija iznosi 142,5%, plina 105%, uz rast nabavnih cijena namirnica od preko 20%. Ovo dovodi do znatnog povećanja operativnih troškova i narušavanja profitabilnosti ugostiteljskog sektora.

PORAST TROŠKA ELEKTRIČNE ENERGIJE IZRAZITO NEGATIVNO UTJEČE NA PROFITABILNOST POSLOVANJA UGOSTITELJSKOG SEKTORA

Simulirajući porast troškova električne energije za cijeli sektor na temelju ponuda distributera električne energije dobivenih u drugom tromjesečju 2022. godine s dva do tri puta višim cijenama električne energije u odnosu na prethodno razdoblje, uz pretpostavku da cijelom sektoru ističu ugovori za električnu energiju, došlo bi do ukupnog povećanja troška električne energije od milijardu kuna za cijeli sektor. Taj iznos je na razini ukupne dobiti koji je ostvarila djelatnost I55 Smještaj u 2021. godini.

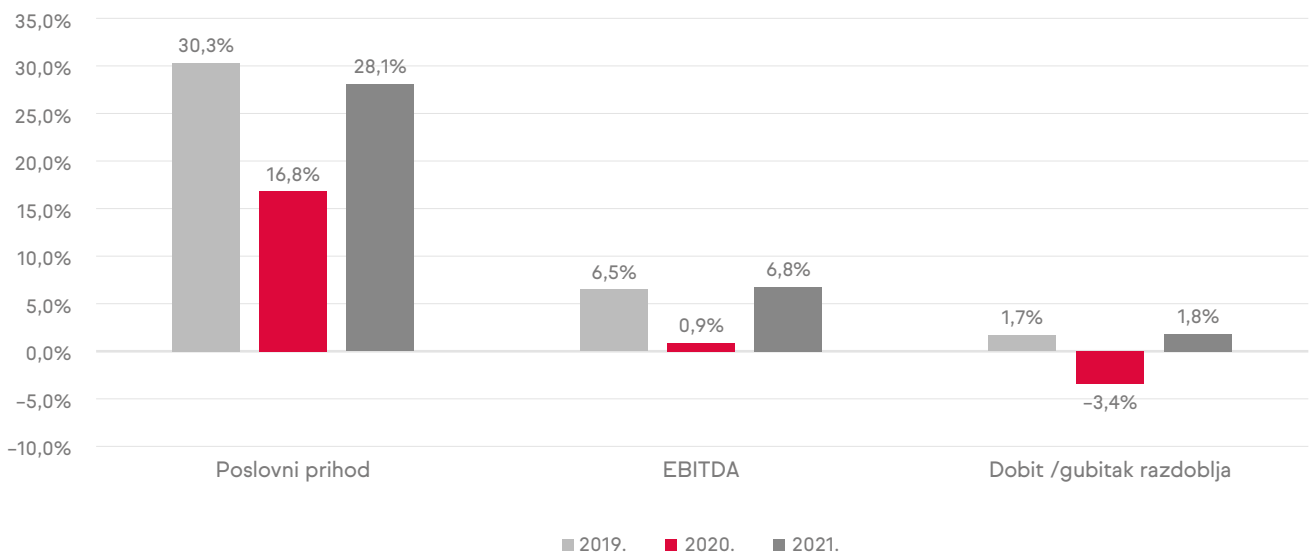
SVE BRŽE RASTUĆI TREND RASTA TROŠKOVA POSLOVANJA MOGAO BI ZNAČAJNIJE USPORITI DALJNI INVESTICIJSKI CIKLUS UGOSTITELJSKOG SEKTORA HRVATSKE

U cilju održanja međunarodne konkurentnosti turizma Hrvatske, ali i zbog doprinosa rastu BDP-a, sektor očekuje intervenciju države na području koje je pod njenom ingerencijom, osobito u pogledu cijene električne energije, imajući u vidu činjenicu da se oko 80% električne energije proizvodi iz domaćih izvora.

TREND ANALIZA POSLOVNIH REZULTATA UGOSTITELJSKOG SEKTORA HRVATSKE (2019.-2021.)

Budući da je prva godina oporavka turizma u Hrvatskoj za nama, izvršili smo analizu i usporedbu poslovanja ugostiteljskog sektora u Hrvatskoj za razdoblje 2019., 2020. i 2021. godine. Analiza je napravljena na temelju podataka godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika (GFI, FINA), za područje djelatnosti I (Smještaj te priprema i usluživanje hrane i pića) te za skupine djelatnosti I55 Smještaj i I56 Priprema i usluživanje hrane i pića.

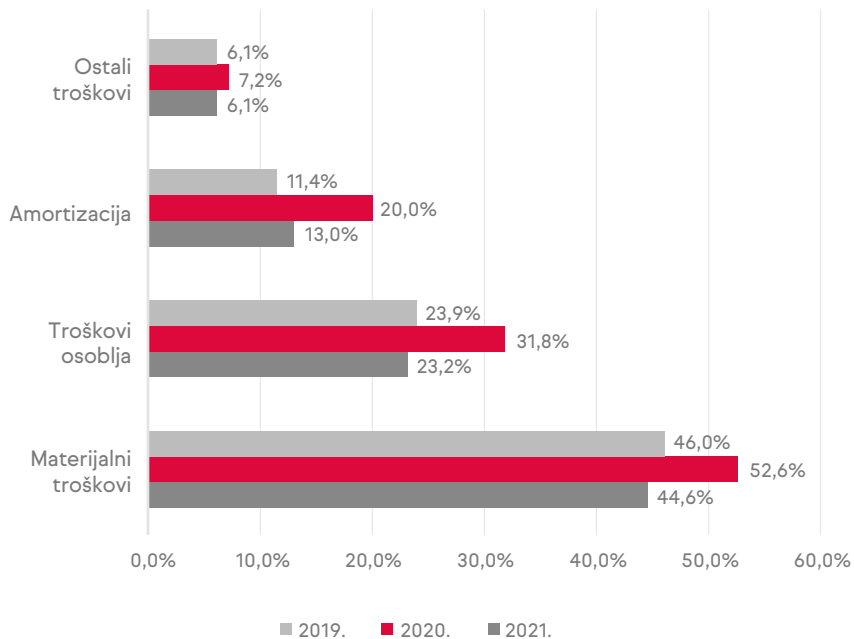
KLJUČNI FINANCIJSKI POKAZATELJI U PODRUČJU DJELATNOSTI I (2019.-2021., MLRD. KN)

Izvor: GFI-POD za područje djelatnosti I, cijela Hrvatska, 2021. g.; FINA, 31.05.2022.; Obrada: 505 savjetovanje

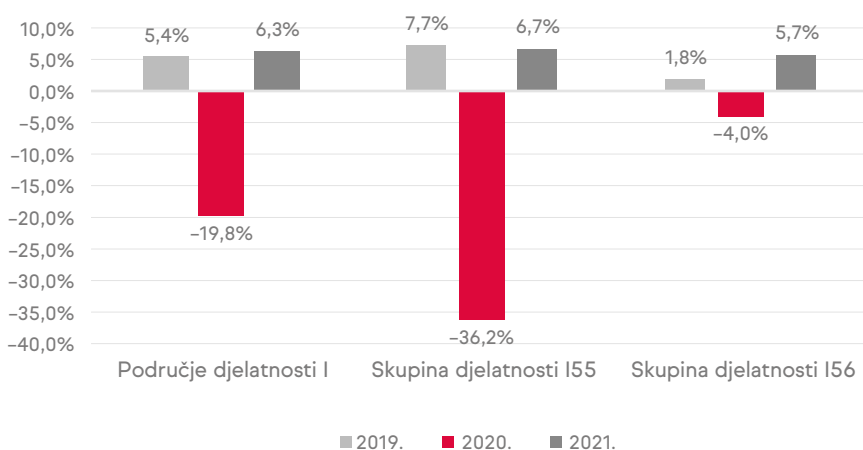
Ugostiteljski sektor Hrvatske uspješno je započeo oporavak nakon krize uzrokovane pandemijom. U 2021. godini, u odnosu na posljednju tržišno normalnu godinu prije pandemije (2019.) u području djelatnosti I ostvaren je za 7,4% manji prihod, dok je profitabilnost sektora očuvana mjerama kriznog menadžmenta. EBITDA (zarada prije kamata, poreza i amortizacije) u 2021. g. je za 4,5% nadmašila razinu iz 2019. g., a dobit razdoblja je u 2021. g. viša za 7,7%.

UDIO TROŠKOVA POSLOVANJA U POSLOVNOM PRIHODU 2019.-2021., PODRUČJE DJELATNOSTI I

Izvor: GFI-POD za područje djelatnosti I, cijela Hrvatska, 2021. g.; FINA, 31.05.2022.; Obrada: 505 savjetovanje

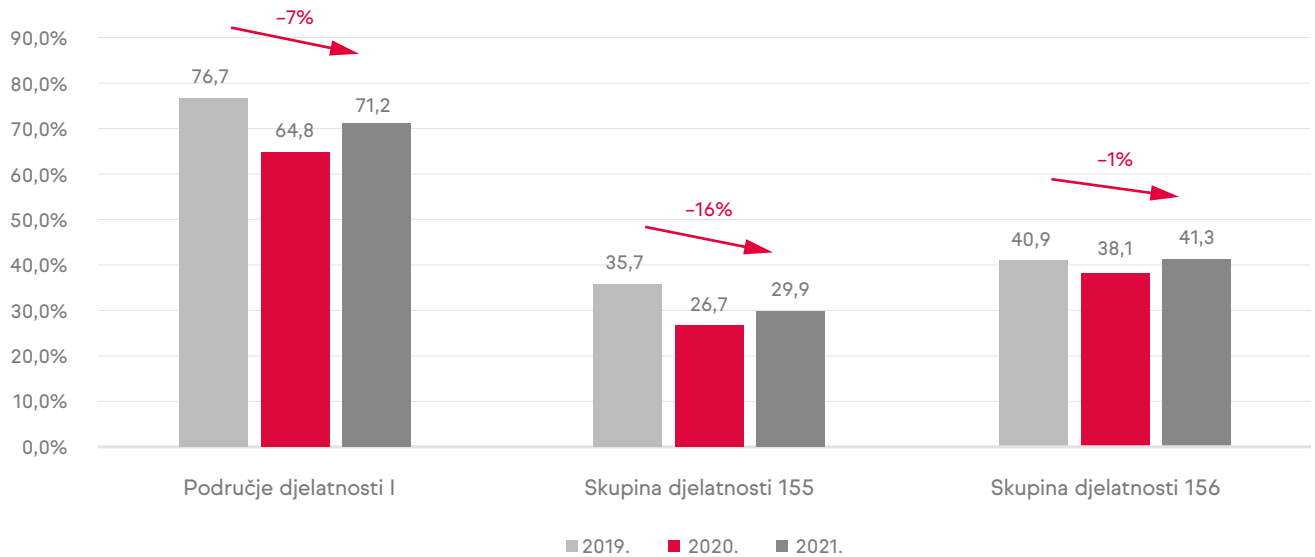
NETO PROFITNA MARŽA UGOSTITELJSKOG SEKTORA HRVATSKE (2019.-2021.)

Izvor: Izvor: GFI-POD za područje djelatnosti I, cijela Hrvatska, 2021. g.; FINA, 31.05.2022.; Obrada: 505 savjetovanje

Očuvanje profitabilnosti ugostiteljskog sektora u 2021. godini omogućilo je krizno upravljanje u ugostiteljskim poduzećima, putem sveobuhvatne reorganizacije procesa i striktno kontrole troškova, na koji način su poduzetnici aktivno reagirali na negativne uvjete okruženja. Međutim, valja napomenuti da je ovakvo upravljanje troškovima moguće samo na kratki rok, u izvanrednim post-kriznim uvjetima, jer bi dugoročno imalo negativne utjecaje na kvalitetu proizvoda i usluga ugostiteljskog sektora.

PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH PREMA SATIMA RADA 2019.-2021. (TIS.)

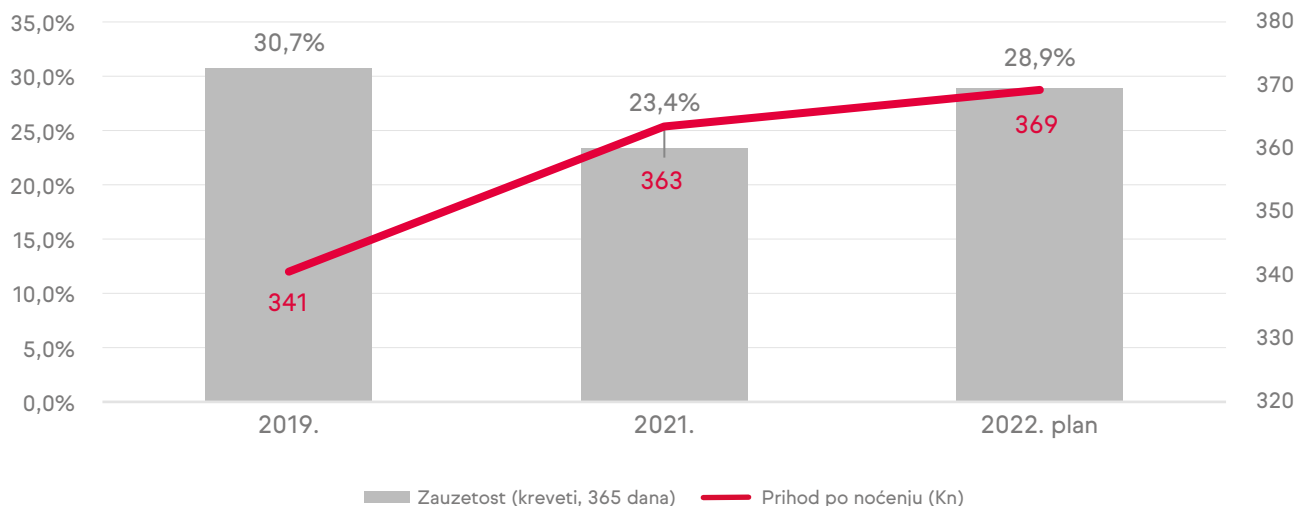
Izvor: GFI-POD za područje djelatnosti I, cijela Hrvatska, 2021. g.; FINA, 31.05.2022.; Obrada: 505 savjetovanje

Zbog nedostatka radnika na tržištu rada, prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada (koji uključuje stalne i sezonske radnike) u 2021. godini u ugostiteljskom sektoru Hrvatske još je uvijek manji u odnosu na 2019. godinu za 7% na razini cijelog sektora, a čak 16% u djelatnosti I55 Smještaj.

UTJECAJ TROŠKOVA NA POSLOVANJE HOTELSKO-TURISTIČKIH KOMPANIJA U HRVATSKOJ (2019.-2022.)

Hrvatska udruga turizma je provela anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, članova HUT-a, s ciljem objektivnog prikaza utjecaja rastućih troškova na rezultate ugostiteljskog sektora Hrvatske. U tu svrhu prikupljeni su računi dobiti i gubitka članova HUT-a za 2019., 2021. i plan za 2022. godinu, prema izvještajnom sustavu Uniform System of Accounts for the Lodging Industry. Također je prikupljen upitnik o utjecaju troškova na poslovanje kompanije, kako bi se izvršila analiza trenda ključnih skupina troškova poslovanja.

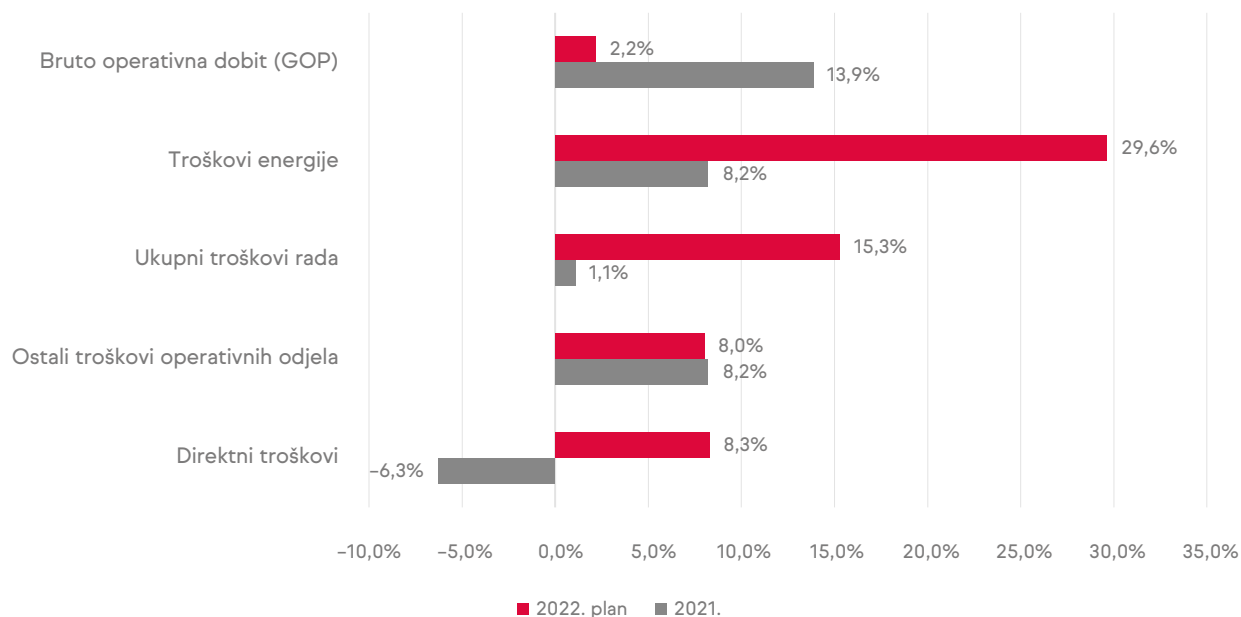
KLJUČNI POKAZATELJI TRŽIŠNOG USPJEHA VODEĆIH HOTELSKO-TURISTIČKIH KOMPANIJA U HRVATSKOJ

Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.; Obrada: 505 savjetovanje

Sukladno planovima vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, zauzetost smještajnih kapaciteta u 2022. godini približit će se zauzetosti koja je ostvarena u posljednjoj tržišno normalnoj godini. Broj noćenja će prema planovima u 2022. biti za 4,4% manji od onog ostvarenog u 2019. godini, no u optimističnoj varijanti planova postoji mogućnost ostvarivanja zauzetosti iz 2019. godine.

STOPE PROMJENE PROSJEČNOG IZNOSA TROŠKOVA I DOBITI PO NOĆENJU U 2021. I 2022. (PLAN) U ODNOSU NA 2019. GODINU

Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.; Obrada: 505 savjetovanje

S druge strane, prosječni prihod po noćenju će prema planovima u 2022. godini biti za 8,4% viši u odnosu na isti pokazatelj ostvaren 2019. godine.

Iako je planirani ukupni poslovni prihod vodećih hotelsko-turističkih kompanija u 2022. godini za 3,6% viši od onog realiziranog u 2019. godini, planirana neto profitna marža će u 2022. godini, pod utjecajem izrazito povećanih troškova, iznositi 9% u odnosu na realizirani poslovni prihod.

STOPE PROMJENE PROSJEČNOG IZNOSA TROŠKOVA I DOBITI PO NOĆENJU U ODNOSU NA 2019. GODINU

	2021.	2022. plan
Direktni troškovi	-6,3%	8,3%
Ostali troškovi operativnih odjela	8,2%	8,0%
Ukupni troškovi rada	1,1%	15,3%
Troškovi energije	8,2%	29,6%
Bruto operativna dobit (GOP)	13,9%	2,2%

Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.; Obrada: 505 savjetovanje

Najobjektivnija usporedba troškova i dobiti u tekućem razdoblju u odnosu na 2019. godinu je prema iznosu troška po noćenju i dobiti po noćenju. Planovi vodećih hotelsko-turističkih kompanija za 2022. godinu pokazuju da trošak energije po noćenju raste za 29,6% u odnosu na isti pokazatelj 2019. godine, troškovi rada za 15,3%, a ostali operativni troškovi za oko 8%. To su znatno veće stope rasta od porasta poslovnog prihoda u istom razdoblju.

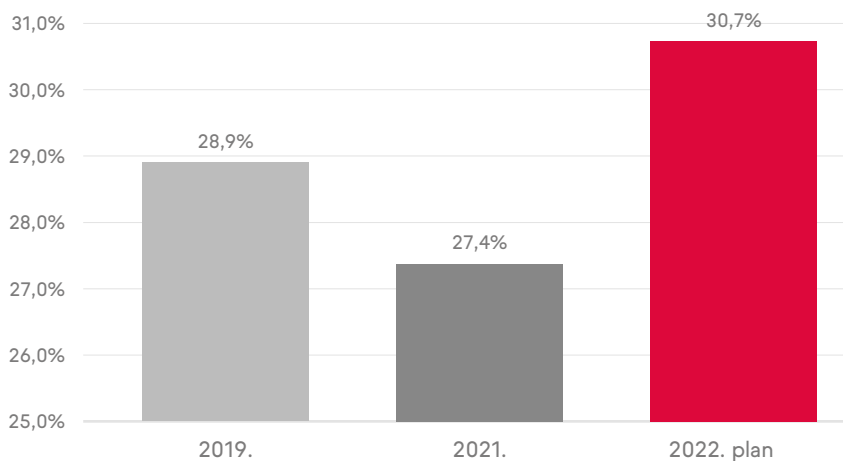
STOPE PROMJENE UKUPNIH IZNOSA PRIHODA, TROŠKOVA I DOBITI U ODNOSU NA 2019. GODINU

	2021.	2022. plan
Ukupni poslovni prihod	-18,3%	3,6%
Direktni troškovi	-28,3%	3,5%
Ostali troškovi operativnih odjela	-17,2%	3,2%
Ukupni troškovi rada	-22,6%	10,1%
Troškovi energije	-17,2%	23,9%
Bruto operativna dobit (GOP)	-12,9%	-2,4%

Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.; Obrada: 505 savjetovanje

Analizirajući ukupne apsolutne iznose pojedinih troškovnih kategorija u planovima za 2022. godinu, najveći porast u odnosu na 2019. godinu ostvaruju troškovi energije (23,9%), te ukupni troškovi rada (10,1%). Kao posljedica porasta svih troškovnih skupina, apsolutni iznos bruto operativne dobiti (GOP) u 2022. godini će se smanjiti za 2,4% u odnosu na 2019. godinu.

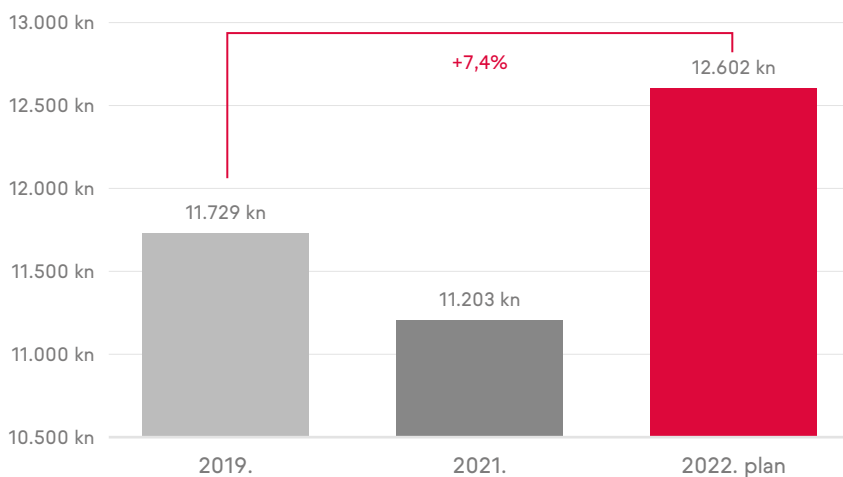
UDJEL TROŠKOVA RADA U POSLOVNOM PRIHODU

Troškovi rada su u vodećim hotelsko-turističkim kompanijama u 2022. godini znatno viši u odnosu na prethodna razdoblja, te udjel troškova rada u poslovnom prihodu iznosi čak 30,7% u odnosu na 28,9% u 2019. godini.

Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.;
Obrada: 505 savjetovanje

PROSJEČNI MJESEČNI TROŠKOVI RADA PO ZAPOSLENOM

Prosječni mjesečni trošak rada po zaposlenom u vodećim hotelsko-turističkim poduzećima u 2022. godini iznosi 12.062 kn, te je 7,4% viši u odnosu na 2019. godinu.

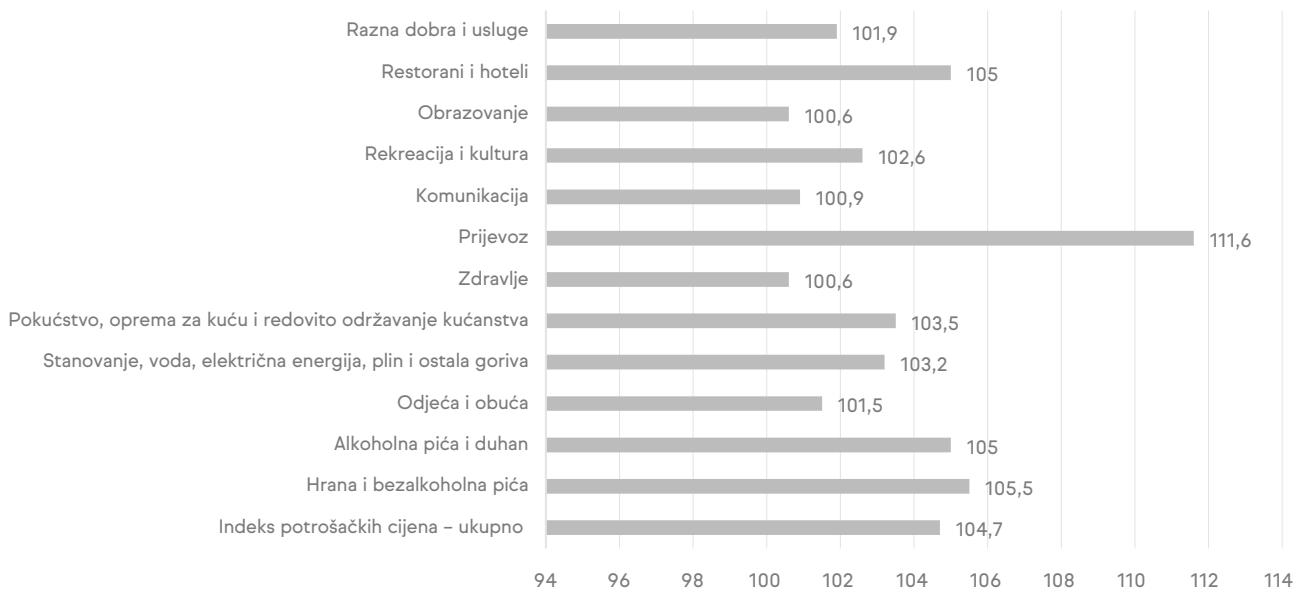
Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.;
Obrada: 505 savjetovanje

UTJECAJ INFLACIJE NA PORAST NABAVNIH CIJENA U UGOSTITELJSKOM SEKTORU HRVATSKE

Posljednjih godinu dana svjedoci smo pojačanog porasta stope inflacije u svijetu i u Hrvatskoj, koja utječe na osobnu potrošnju i na gospodarsko poslovanje. Analizirajući od posljednje tržišno normalne turističke godine (2019.), ukupna stopa inflacije u Hrvatskoj za razdoblje od siječnja 2019. do travnja 2022. godine, izračunata na bazi indeksa potrošačkih cijena¹, iznosi 13,6%. Godišnja stopa inflacije u

Hrvatskoj za 2021. godinu iznosi 5,5%. Recentno povećanje indeksa potrošačkih cijena, koje se intenziviralo potkraj 2021. godine i početkom tekuće godine, uzrokovano je porastom cijena sirovina i industrijskih proizvoda na svjetskom tržištu, te oporavkom domaće osobne potrošnje. Porast potrošnje je uzrokovao prevaljivanje povećanih troškova na krajnje kupce.

GODIŠNJI INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA U HRVATSKOJ OD SVIBNJA 2021. DO TRAVNJA 2022. G.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, lipanj 2022.

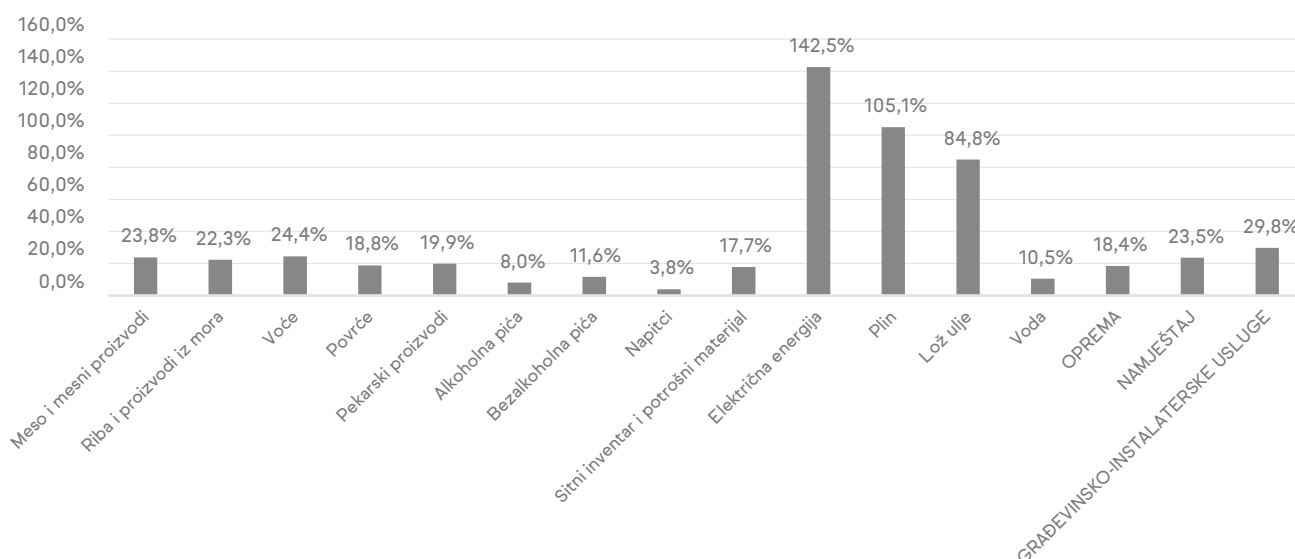
¹ Indeks potrošačkih cijena (IPC) koristi se kao opća mjera inflacije u Republici Hrvatskoj, a odražava promjene u razini cijena dobara i usluga koje u tijeku vremena nabavlja, koristi se njima ili ih plaća referentno stanovništvo (privatna kućanstva) radi potrošnje. Osim navedenog, koristi se i za očuvanje vrijednosti kod ugovora s indeksnim klauzulama (npr. za indeksiranje plaća u kolektivnim ugovorima, indeksiranje mirovina i slično), usporedbu kretanja cijena unutar zemlje između određenih gospodarskih sektora, kao osnova za deflacioniranje pojedinih kategorija nacionalnih računa i drugih statističkih serija te se primjenjuje za analitičke svrhe.

No, porast potrošačkih cijena ne obilježava samo osobnu potrošnju, već i poslovanje gospodarskih subjekata. U ugostiteljskom sektoru Hrvatske zabilježen je znatan rast nabavnih cijena ključnih in-puta u proizvodno-uslužni proces tokom posljednje dvije godine. Hrvatska udruga turizma provela je anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, članova HUT-a, s ciljem utvrđivanja porasta nabavnih cijena roba i usluga koje se koriste u procesu proizvodnje i usluživanja. Istraživanje je pokazalo da je u razdoblju od posljednje tržišno normalne turističke godine (2019.) došlo do

znatnog rasta nabavnih cijena, posebice energenata (npr. prosječna stopa rasta cijene električne energije od 142,5%², plina 105,1% i lož ulja 84,8%). Također, intenzivan rast nabavnih cijena namirnica, posebice mesa i mesnih proizvoda, ribe i proizvoda iz mora i voća, znatno je utjecao na rast cijena direktnih troškova, koja je objašnjena u prethodnom poglavlju ovog izvještaja.

Valja napomenuti da se stope rasta nabavnih cijena prikazane sljedećim grafikonom odnose na drugo tromjesečje 2022. godine, a da je od srpnja najavljeno daljnje povišenje cijena energenata.

STOPA RASTA NABAVNIH CIJENA U RAZDOBLJU Q2 2019. DO Q2 2022. *

Izvor: Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, HUT, svibanj 2022.; Obrada: 505 savjetovanje

* Napomena: Stopa rasta cijene električne energije izračunata je kao prosjek svih kompanija u analiziranom skupu, tj. kompanija koje imaju tekuće ugovore s distributerima električne energije koji ne ističu ove godine, te kompanija kojima ugovori ističu ove godine, te stoga imaju vrlo visok porast troška električne energije.

Kompanijama čiji ugovori s distributerima električne energije ističu ove godine, imaju trošak električne energije viši za dva do tri puta u odnosu na prethodnu godinu.

Simulirajući porast troškova električne energije za cijeli sektor na temelju ponuda distributera električne energije dobivenih u drugom tromjesečju 2022. godine, uz pretpostavku da cijelom sektoru ističu ugovori za električnu energiju, došlo bi do ukupnog povećanja troška električne energije od milijardu kuna za cijeli sektor. Taj iznos je na razini ukupne dobiti koji je ostvarila djelatnost I55 Smještaj u 2021. godini.

² Stopa rasta cijene električne energije izračunata je kao prosjek svih kompanija u analiziranom skupu, tj. kompanija koje imaju tekuće ugovore s distributerima električne energije koji ne ističu ove godine, te kompanija kojima ugovori ističu ove godine, te stoga imaju vrlo visok porast troška električne energije.

MOGUĆE USPORAVANJE DALJNJEG INVESTICIJSKOG CIKLUSA, A TIME I SMANJENJA KONKURENTNOSTI UGOSTITELJSKOG SEKTORA HRVATSKE POD UTJECAJEM RASTUĆIH TROŠKOVA POSLOVANJA

Trend analiza pokazuje ubrzanje rasta svih ključnih kategorija troškova poslovanja ugostiteljskog sektora. Prema indikacijama iz okruženja, za očekivati je da će se rast troškova poslovanja nastaviti. Takav intenzivan trend rasta operativnih troškova mogao bi značajnije usporiti daljnji investicijski ciklus ugostiteljskog sektora.

U cilju očuvanja konkurentnosti, ali i doprinosa turizma rastu bruto društvenog proizvoda Hrvatske, sektor očekuje intervenciju države na području koje je pod njenom ingerencijom, osobito u pogledu cijene električne energije, imajući u vidu činjenicu da se oko 80% električne energije proizvodi iz domaćih izvora.

IZVORI:

Godišnji financijski izvještaji poduzetnika za 2021., 2020., 2019., Financijska agencija, 31.05.2022.

Kalkulator inflacije, Državni zavod za statistiku, lipanj 2022.

Indeksi potrošačkih cijena, Državni zavod za statistiku, lipanj 2022.

Računi dobiti i gubitka prema Uniform System of Accounts for the Lodging Industry vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj, za 2019., 2021., plan 2022., Hrvatska udruga turizma, svibanj 2022.

Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj – Utjecaj troškova na poslovanje poduzeća, Hrvatska udruga turizma, svibanj 2022.

Anketno istraživanje vodećih hotelsko-turističkih kompanija u Hrvatskoj – Kretanje nabavnih cijena, Hrvatska udruga turizma, svibanj 2022.

Impressum

Izdavač
Hrvatska udruga turizma
Izidora Kršnjavog 1
10000 Zagreb
Tel.+385(1)4836 166
www.udrugaturizma.hr

Za izdavača
Veljko Ostojić

Pripremili
505 savjetovanje d.o.o. u suradnji s direktorom i članovima Hrvatske udruge turizma

Dizajn
Agencija 404